

Jonathon Woodward, Gary Small: Tokyo 2020: Revolutionary design or patent infringement? (Tokió 2020: Forradalmi tervezés vagy szabadalomtörés?) Lexology, 2021. szeptember 9.

Mit kell figyelembe venniük az innovátoroknak az új sporttechnológia oltalmazásakor?

A tokiói olimpiai és paralimpiai játékok legalább annyira a technológia, mint a sport ünnepe is voltak. A játékok minden vonatkozásában – a sportolók 3D-s nyomkövetésétől kezdve a stadionok építéséig – érvényesült az élvonalbeli technológia, akárcsak a sportolók felszerelésében.

Az alábbiakban a brit csapat ellentmondásos pályakerékpárjával foglalkozunk és azzal, hogy a tervezés miért vetett fel kérdéseket a szellemi tulajdon-jogokkal és az eredetiséggel kapcsolatban. Azt is megvizsgáljuk, hogy az innovátoroknak milyen típusú szellemi tulajdon-jogi kérdésekre kell gondolniuk, amikor ilyen technológiákat fejlesztenek ki.

a) A Lotus x Hope pályakerékpár

A sportfelszerelések az állandó innováció egyik területét képezik, ahol még a kisebb fejlesztések is befolyásolják a végső sikert vagy kudarcot, különösen egy olyan sportágban, mint a pályakerékpározás, ahol egy csapat a másodperc töredékével is nyerhet. Az egyik új innováció, amely a játékokon nagy figyelmet kapott, a brit csapat *Lotus x Hope* pályakerékpárja, mert neki tulajdonítják, hogy segítette a csapatnak több érem megszerzésében.

Ez a kerékpár stílusában gyökeresen eltér a hagyományos pályakerékpároktól. A villa és a nyeregcső sokkal távolabb van egymástól, mint a hagyományos konstrukciókban, ami szokatlan megjelenést kölcsönöz a kerékpárnak. Míg a korábbi tervezés elsősorban a kerékpár aerodinamikai tulajdonságaira, és nem a versenyzőre összpontosított, ez az új tervezés jobban figyelembe veszi a versenyző által a kerékpár egészének aerodinamikájára gyakorolt hatást.

A villa és a nyeregcső kifelé tolása azt jelenti, hogy jobban illeszkednek a versenyző nem túl áramvonalas lábaihoz, ahol a légáramlás amúgy is erősen megszakad. Ennek eredményeként a tervezők szerint csökken a légellenállás, és javul a kerékpár általános aerodinamikai teljesítménye vezetés közben. Ha mindezt kombináljuk a 3D-nyomtatott titánkormányokkal és a forradalmi, egy darabból öntött tárcsás kerekekkel, a Lotus x Hope a becslések szerint 2-3%-kal gyorsabb, mint a korábbi pályaversenyző kerékpárok, ami valóban jelentős javulást jelent.

A szokatlan tervezés azonban más okokból is vitát váltott ki, hiszen azt állították, hogy a tervet éppen a tokiói olimpia kezdetén lopták el. A holland kerékpármárka, a Kú Cycle azt állította, hogy a Lotus x Hope-ban használt tág villakialakítást eredetileg a társalapítójuk találta ki 2013-ban, miközben egy korábbi cégnél dolgozott, és rámutatott egy szabadalmi bejelentésre, amelyet az ötlet védelmére szánva még 2016-ban nyújtottak be, és amelynek európai szabadalmát 2021 márciusában adták meg.

Amikor a British Cycling 2019 szeptemberében benyújtotta saját szabadalmi bejelentését, hogy megpróbálja lefedni a Lotus x Hope pályakerékpár tág villáját, a hivatal a korábbi szabadalmi bejelentést hozta fel ellene, mivel az kinyilvánította a tág villa koncepcióját. Tekintettel arra, hogy a British Cycling bejelentése szinte bármilyen „egymástól nagy távolságra levő villát” igényel, úgy tűnik, hogy a Kú Cycle korábbi közzététele miatt szűkíteniük kell igénypontjuk oltalmi körét.

Az azonban, hogy a Kú Cycle ki tudja-e használni saját szellemi tulajdon-jogát a British Cyclinggel szemben, már egészen más kérdés. A Kú Cycle megadott szabadalma, amely a tág villás kialakítást írja le, viszonylag könnyen érvényesíthető a British Cyclinggel szemben, és tárgyalásra készítheti őket anélkül, hogy bizonyítaniuk kellene bármilyen ötlet ellopását. Ehhez azonban a Kú Cycle-nak bizonyítania kell, hogy szabadalma a Lotus x Hope-ra is vonatkozik annak ellenére, hogy a szabadalom megadását megelőzően módosításokat végeztek az igénypontokban.

Ha ez nem lehetséges, akkor a Kú Cycle-nak inkább azt kell megpróbálnia bizonyítani, hogy ötletét ellopták, ami gyakran nem könnyű feladat. A Kú Cycle azt állítja, hogy valaki, akit potenciális pénzügyi támogatóként kerestek meg, eltulajdoníthatta a befektetési tárgyalás során átadott információkat. Ha ez az állítás megállja a helyét, a Kú Cycle-nak valószínűleg ki kellene derítenie, hogy ki lehetett ez a személy, és be kellene bizonyítania, hogy megsértette a titoktartási megállapodást vagy más hallgatolagos bizalmi kötelezettséget. Bárhogy legyen is, hacsak nem rendelkeznek már megfelelő bizonyítékokkal, valószínűleg komoly kihívást jelent majd ennek az állításnak a bizonyítása.

b) A formatervezési minták védelme egy sportágban

Nem ez az első eset, hogy egy kerékpár kivitelezése szellemi tulajdon-jogi vitához vezet. Ismeretes, hogy a *Brompton*, a híres összecsukható kerékpár gyártója régóta vitában áll a koreai Get2Get vállalattal, amely szerint az utóbbi rivális gyártó megsértette a Brompton szerzői jogait egy hasonló megjelenésű és kialakítású kerékpár gyártásával. A Brompton összecsukható kerékpárra vonatkozó formatervét korábban szabadalommal védte, de az 1999-ben lejárt. A Get2Get ezt követően piacra dobott egy hasonló formájú kerékpárt, ami miatt a Brompton szerzői jogok megsértésével vádolta meg a koreai gyártót. Annak ellenére, hogy az Európai Unió Bíróságának tavalyi döntése szerint a kerékpár formája potenciálisan szerzői jogi oltalom alatt állhat, az ügy jelenleg még nem zárult le, de annyi tanulság máris levonható belőle, hogy egy jól megfogalmazott és benyújtott szabadalmi bejelentésnek komoly értéke és ereje lehet a versenytársak piacról való távoltartásában.

A pályakerékpározáson belül további nehezítő tényezőt jelent a nemrégiben bevezetett követelmény, hogy a versenyen használt felszereléseket kereskedelmi forgalomban kell értékesíteni. Korábban nagy volt a kísértés, hogy az üzleti titokra és a bizalmas know-how-ra támaszkodva védjék a pályakerékpáros innovációkat. Sok éven keresztül előfordult, hogy

a különböző csapatok egy-egy kerékpáros bajnokság során igyekeztek alaposan megnézni egymás felszerelését. Ha azonban egy újítás a kerékpár belsejében volt elrejtve, vagy annak jellegét nem lehetett megállapítani pusztán a kerékpár megtekintése alapján, akkor a titok valószínűleg biztonságban volt. Most, hogy minden csapat képes megvásárolni és szétszedni egymás kerékpárjait, ezek a rejtett innovációk valószínűleg nem maradnak sokáig titokban. Ahhoz, hogy az újítás védelmet élvezzen és a versenytársakat sakkban tartsa az új körülmények között, a jól előkészített és kivitelezett szabadalmi vagy formatervezésimintaltalom valószínűleg döntő fontosságú lehet.

Dr. Palágyi Tivadar